

УДК 81'373.211.5

DOI 10.35433/philology.3(101).2023.154-166

NAJNOWSZE TENDENCJE W NAZEWNICTWIE WIEJSKICH ULIC (NA PRZYKŁADZIE WIKONIMÓW GMINY SICIENKO W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM)

H. Duszyński-Karabasz*

Studia wikonimiczne w Polsce cieszą się coraz większą popularnością. Analiza nazewnictwa kolejnych obszarów wiejskich pozwoli w przyszłości na dokonywanie opracowań syntetycznych oraz porównawczych z zakresu wikonimii i urbanonimii. Niniejszy tekst jest kolejnym z cyklu artykułów poświęconych nazewnictwu wiejskiemu (wikonimii) wybranych miejscowości województwa kujawsko-pomorskiego.

Przedmiotem artykułu są wikonimy gminy Sienko. Materiał badawczy został wyekscerpowany z wykazu nazw ulic uzyskanego z Urzędu Gminy w Sienku w 2021 roku, z uchwał Rady Gminy Sienko w sprawie nadania nazw ulicom, a także z interaktywnej mapy gminy.

Sienko jest gminą wiejską położoną w Polsce, w województwie kujawsko-pomorskim, drugą co do wielkości w powiecie bydgoskim. W skład gminy wchodzi 21 sołectw liczących 39 miejscowości.

Zgromadzono 222 wikonimy z dziewięciu miejscowości gminy (Dąbrówka Nowa, Kruszyn, Kruszyniec, Mochle, Osówiec, Pawłówek, Sienko, Szczutki, Zielonczyn). Nazwy ulic poddano analizie semantycznej i strukturalnej.

Tendencje nazewnicze we wszystkich wymienionych miejscowościach są podobne. Większość stanowią wikonimy odapelatywne (w Dąbrówce Nowej jest ich 90,4%, w Kruszynie – 93,5%, w Kruszyncu – 80%, w Mochlu – 83,3%, w Osówcu – 92,5%, w Pawłównu – 95,8%, w Sienku – 82,3%, w Szczutkach – 90%, w Zielonczynie – 88,2%). Jeżeli chodzi o najczęstsze typy nazw odapelatywnych, to nazwy przyrodnicze przeważają w Kruszynie (gdzie stanowią 62% wszystkich nazw utworzonych od apelatywów), Mochlu (60%), Osówcu (51,3%), Pawłównu (56,5%) i Sienku (64,2%). W Dąbrówce Nowej najbardziej produktywnym typem wikonimów odapelatywnych są nazwy kulturowe (84,2%), w Szczutkach – metaforyczne (66,6%), w Zielonczynie – topograficzne (40%). Nazwy upamiętniające ważne dla gminy osoby są jednostkowe.

Pod względem budowy formalno-językowej dominują nazwy w formie przymiotnika. Jest to tendencja charakterystyczna dla nazewnictwa wiejskiego.

Słowa kluczowe: onomastyka, wikonimia, nazwy ulic, Sienko, Polska, województwo kujawsko-pomorskie.

* doktor nauk humanistycznych,
adiunkt w Katedrze Badań nad Kontaktami Językowymi
Wydział Językoznawstwa
(Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Polska)
henryk_duszynski@interia.pl
ORCID: 0000-0001-5633-1675

НАЙНОВІШІ ТЕНДЕНЦІЇ В НАЗВАХ СІЛЬСЬКИХ ВУЛИЦЬ (НА ПРИКЛАДІ ВІКОНІМІВ ГМІНИ СІЦІЄНКО КУЯВСЬКО-ПОМОРСЬКОГО ВОЄВОДСТВА)

Душинський-Карабаш Г.

Віконімічні дослідження в Польщі стають усе більш популярними. Аналіз найменувань більшої кількості сільських територій дасть змогу в майбутньому проводити синтетичні та порівняльні дослідження в галузі віконімії та урбанонімії. Цей текст є наступним у серії статей, присвячених сільським найменуванням (віконімії) окремих населених пунктів Куявсько-Поморського воєводства.

Предмет статті – віконімія гміни Сіцієнко. Матеріал дослідження взято зі списку назв вулиць, отриманого від Управління гміни Сіцієнко у 2021 році, з ухвал Ради гміни Сіцієнко про найменування вулиць, а також з інтерактивної карти гміни.

Сіцієнко – сільська гміна, розташована в Польщі, у Куявсько-Поморському воєводстві, друга за величиною в Бидгоцькому повіті. До складу гміни входить 21 село з 39 містами.

Було зібрано 222 віконіми з дев'яти міст гміни (Домбрувка Нова, Крушин, Крушинець, Мохле, Осувець, Павлувек, Сіцієнко, Шутки, Зелончин). Назви вулиць проаналізовано із семантичного та структурного погляду.

Тенденції іменування в усіх згаданих містах подібні. Більшість назв – це апелятивні віконіми (у Домбрувці Новій їх 90,4%, у Крушині – 93,5%, у Крушинці – 80%, у Мохлі – 83,3%, в Осувці – 92,5%, у Павлувці – 95,8%, у с. Сіцієнку – 82,3 %, у Шутках – 90 %, у Зелончині – 88,2 %. Щодо найпоширеніших типів апелятивів, то природні назви переважають у Крушині (де вони становлять 62 % усіх апелятивів), Мохлі (60 %), Осувці (51,3 %), Павлувці (56,5 %) і Сіцієнку (64,2 %) У Домбрувці Новій найпродуктивнішим типом апелятивних віконімів є культурні назви (84,2 %), у Шутках – метафоричні (66,6 %), у с. Зелончині – топографічні (40%). Назви, дані на честь важливих для гміни людей, трапляються рідко.

За формально-мовною структурою домінують назви у формі прикметників. Це тенденція характерна для сільських назв.

Ключові слова: ономастика, віконімія, назви вулиць, Сіцієнко, Польща, Куявсько-Поморське воєводство.

THE LATEST TRENDS IN THE NAMES OF RURAL STREETS (BASED ON THE EXAMPLE OF VICONYMS OF THE SICIENKO DISTRICT IN THE KUYAVIAN-POMERANIAN VOIVODESHIP)

Duszyński-Karabasz H.

Studies on viconymy are becoming more and more popular in Poland. The analysis of the naming systems of more rural areas will allow for synthetic and comparative studies in the field of viconymy and urbanonymy in the future. This text is another in a series of articles devoted to the rural names (viconymy) of selected localities in the Kuyavian-Pomeranian Voivodeship.

The subject of the article are the viconyms of the Sicienko district. The research material was extracted from the list of street names obtained from the District Office in Sicienko in 2021, from the resolutions of the Sicienko District Council on naming streets, as well as from the interactive map of the municipality.

Sicienko is a rural district located in Poland, in the Kuyavian-Pomeranian Voivodeship, the second largest in Bydgoszcz County. The district includes 21 villages with 39 towns.

222 viconyms were excerpted from nine towns in the district (Dąbrówka Nowa, Kruszyn, Kruszyniec, Mochle, Osówiec, Pawłówek, Sicienko, Szczutki, Zielonczyn). The semantic and structural street names has been carried out.

The naming trends in all the mentioned villages are similar. Most of the names are appellative viconyms (in Dąbrówka Nowa there are 90.4% of them, in Kruszyn – 93.5%, in Kruszyniec – 80%, in Mochle – 83.3%, in Osówiec – 92.5%, in Pawłówek – 95, 8%, in Sicienko – 82.3%, in Szczutki – 90%, in Zielonczyn – 88.2%). As regards the most common types of appellative names, natural names predominate in Kruszyn (where they constitute 62% of all appellative names), Mochle (60%), Osówiec (51.3%), Pawłówek (56.5%) and Sicienko (64.2%). In Dąbrówka Nowa, the most productive type of

appellative viconyms are cultural names (84.2%), in Szczutki – metaphorical names (66.6%), in Zielonczyn – topographic names (40%). Names commemorating people important to the district are rare.

As regards formal and linguistic structure, names in the form of adjectives dominate. This is a tendency typical for rural names.

Keywords: *onomastics, viconymy, street names, Sicienko, Poland, Kuyavian-Pomeranian Voivodeship*

Sformułowanie problemu

badawczego. Oficjalne nazewnictwo ulic wiejskich ma, w porównaniu z nazwami ulic w miastach, stosunkowo krótki rodowód. Ta kategoria onimów cieszy się jednak coraz większym zainteresowaniem badaczy. Niniejszy artykuł wpisuje się w nurt badań nad nazewnictwem wiejskim (wikonimią) wybranych miejscowości województwa kujawsko-pomorskiego. Analizie onomatycznej poddano wikonimy gminy Sicienko w powiecie bydgoskim. Materiał został wykscerpowany z wykazu nazw ulic uzyskanego z Urzędu Gminy w Sicienku w 2021 roku [28], z uchwał Rady Gminy Sicienko w sprawie nadania nazw ulicom [17; 18; 19; 20; 21; 22; 23; 24], a także z interaktywnej mapy gminy [16].

Analiza najnowszych badań i publikacji. Niniejszy tekst jest kolejnym z cyklu ukazującego nazewnictwo ulic wybranych wsi województwa kujawsko-pomorskiego. Dotychczas opublikowano artykuły poświęcone wikonimii gminy Białe Błota w powiecie bydgoskim [1], wsi Sadki w powiecie nakielskim [2] oraz gminy Nakło nad Notecią w powiecie nakielskim [3]. Warto zaznaczyć, iż studia nad nazewnictwem ulic wiejskich w Polsce cieszą się coraz większą popularnością [11; 27]. Powstają również prace o charakterze porównawczym, np. poświęcone wikonimii pogranicza polsko-białoruskiego [29; 30]. O znaczeniu i roli badań nad szeroko rozumianym nazewnictwem wiejskim (wikonimią, z łac. vicus ‘wieś’) pisała m.in. Anna Mezenko [31]. Mimo to – w porównaniu z urbanonimią – nadal opracowań nazw ulic wiejskich jest stosunkowo mało. Niewątpliwie szczegółowe analizy nazewnictwa kolejnych obszarów

wiejskich pozwolą na dokonywanie opracowań syntetycznych oraz porównawczych z zakresu wikonimii/hodonimii i urbanonimii.

Cel. Celem artykułu jest przedstawienie tendencji w nazewnictwie wiejskich ulic miejscowości położonych na terenie gminy Sicienko w województwie kujawsko-pomorskim: Dąbrówka Nowa, Kruszyn, Kruszyniec, Mochle, Osówek, Pawłówek, Sicienko, Szczutki, Zielonczyn. Opieram się na klasyfikacji semantycznej nazw ulic autorstwa Kwiryny Handke [5; 6]. Z analizy strukturalnej przedstawię najważniejsze wnioski. Należy podkreślić, że niektóre nazwy mogą być zakwalifikowane do więcej niż jednego typu, np. ulica *Leśna* może być zarówno nazwą topograficzną, jak i przyrodniczą. Ulica *Młyńska* może być nazwą kulturową lub topograficzną. Często o przynależności do określonego typu decyduje kryterium motywacyjne.

Przedstawienie materiału badawczego wraz z uzasadnieniem uzyskanych wyników.

Sicienko jest gminą wiejską położoną w Polsce, w województwie kujawsko-pomorskim, drugą co do wielkości w powiecie bydgoskim. W skład gminy wchodzi 21 sołectw liczących 39 miejscowości [14]. Sołectwa gminy Sicienko to: Dąbrówka Nowa, Gliszcz, Kruszyn, Łukowiec, Mochle, Murucin, Nowaczkowo, Osówek, Pawłówek, Samsieczno, Sicienko, Strzelewo, Szczutki, Teresin, Trzemiętowo, Trzemiętówko, Wierzchucice, Wierzchucinek, Wojnowo, Zawada-Ugoda, Zielonczyn. Siedzibą gminy jest Sicienko. Dawniej wieś Sicienko nosiła nazwę *Sitno Mate* – od nazwy pobliskiej wsi *Sitno*, „z członem

dyferencyjnym od łac. *minor*, pol. *mały*, niem. *klein*. Wtórnie n[azwa] zuniwerbizowana przy użyciu suf. *-ko* [4: 120].

Nazwy ulic znajdują się w kilku miejscowościach gminy. Poniżej omówię wikonimie w kolejności alfabetycznej nazw wsi.

Dąbrówka Nowa

W XIII wieku Dąbrówka należała do rycerskiego rodu Awdańców. W 1311 r. Katarzyna, żona Włodzimierza z Łojewa, sprzedała wieś klasztorowi cysterskiemu w Byszewie [25: 15]. W XIV w. wieś wróciła w ręce rycerskie – jej właścicielami zostali Jan i Kacper Dąbrowscy. W latach 1532-1583 w posiadanie wsi wszedł kasztelan gdański Maciej Żaliński, następnie właścicielami Dąbrówki byli kolejno dziedzic Sebastian Rudnicki i starosta nakielski Wojciech Bniński [25: 16].

Nazwy ulic w Dąbrówce Nowej nadano w 2016 roku. Można wydzielić następujące grupy wikonimów:

a) wikonimy pochodzące od nazw własnych:

utworzone od nazw osobowych: *Królowej Marysieńki*;

pochodzące od etnonimów: *Słowiańska*;

b) wikonimy odapelatywne:

nazwy kulturowe: *Basztowa*, *Cysterska*, *Dworska*, *Gościniec*, *Grodzka*, *Kasztelańska*, *Koronna*, *Królewska*, *Książęca*, *Łowiecka*, *Magnacka*, *Myśliwska*, *Szlachecka*, *Warowna*, *Zamkowa*, *Ziemiańska*;

nazwa przyrodnicza: *Lawendowa*;

nazwy metaforyczne: *Wichrowe Wzgórze*, *Zakątek*.

Większość nazw stanowią wikonimy kulturowe nawiązując do historii wsi, do jej dziedzictwa zarówno cysterskiego, jak również rycerskiego oraz szlacheckiego. Nazwy *Łowiecka* i *Myśliwska* również odnoszą się do tej grupy, ponieważ przywilej łowów w dawnej Polsce mieli władcy, rycerze, właściciele ziemscy [8]. Jedynie jedna nazwa ma charakter przyrodniczy, co jest dosyć rzadkie w nazewnictwie wiejskim [por. 3].

Nazwa metaforyczna *Zakątek* pochodzi od apelatywu *zakątek*, czyli spokojne miejsce położone na uboczu – jest to wikonim z motywacją realnoznaczeniową. Jeżeli chodzi o onim *Wichrowe Wzgórze*, to stanowi on wyraźne nawiązanie do powieści Emilii Brontë pt. *Wichrowe Wzgórze*. Nazwa *Wichrowe Wzgórze* pojawia się również w nazewnictwie innych miejscowości. Jest to, między innymi, nazwa jednej z ulic w Nakle nad Notecią [10], osiedla w Poznaniu [12] czy spółdzielni mieszkaniowej w Kielcach [26].

Jeżeli chodzi o wikonimy pochodzące od nazw własnych, to nazwa ulicy *Królowej Marysieńki* została nadana na cześć Marii Kazimiery d'Arquien, królowej Polski, żony króla Jana III Sobieskiego, zwanej pieszczotliwie na dworze polskim *Marysieńką* [9]. Jest to również w pewnym stopniu nawiązanie do dziedzictwa historycznego wsi. Onim *Słowiańska* utworzono od etnonimu *Słowianie*.

Jak wynika z powyższego materiału, większość nazw ulic Dąbrówki Nowej nawiązuje – bezpośrednio lub pośrednio – do jej historii.

Jeżeli chodzi o strukturę nazw, to dominującym typem są wikonimy przymiotnikowe.

Kruszyn

Kruszyn szczyci się zespołem pałacowo-parkowym, w którego skład wchodzi pałac z 1882 roku oraz park o powierzchni 1,5 ha [25: 25]. Obecnie w pałacu mieści się szkoła podstawowa. Wcześniej „znajdował się tu dwór rycerski pamiętający czasy, gdy Kruszyn był domeną właścicieli Strzelewa – hrabiów Bnińskich [25: 27].

Pierwsze nazwy ulic w Kruszyńcu wprowadzono w 2010 roku. Można wydzielić następujące grupy wikonimów:

a) wikonimy pochodzące od nazw własnych:

utworzone od nazw miejscowości: *Bydgoska*, *Osówiecka*;

b) wikonimy odapelatywne:

nazwy topograficzne wskazujące naturalne i urbanistyczne obiekty terenu

i przestrzeni: *Kościelna, Krótka, Leśna, Północna, Stawowa, Szkolna, Zachodnia;*

nazwy przyrodnicze: *Akacja, Astrowa, Bratkowa, Brzozowa, Bukowa, Hiacyntowa, Irysowa, Jęczmienna, Liliowa, Łanowa, Łąkowa, Ogrodowa, Siewna, Sosnowa, Świerkowa, Tatarakowa, Trzcinowa, Zbożowa;*

nazwy metaforyczne: *Jasna, Promykowa, Słoneczna;*

nazwy od nazwań ludzi: *Strażacka.*

Wikonimy utworzone od nazw miejscowości są nazwami o charakterze kierunkowym. Ulice te prowadzą w kierunku, odpowiednio, Bydgoszczy i Osówca.

Wśród onimów odapelatywnych najliczniejszą grupę stanowią nazwy przyrodnicze, przede wszystkim utworzone od nazw roślin. Nazwy topograficzne (niektóre spośród nich można zaliczyć do topograficzno-kulturowych) mają swoje uzasadnienie w przestrzeni wsi – zostały utworzone od położenia, cech charakterystycznych bądź od obiektów, przy których położone są ulice. Również nazwa *Strażacka* jest motywowana realnie – przy tej ulicy znajduje się budynek Ochotniczej Straży Pożarnej. Nieliczne są nazwy metaforyczne.

Pod kątem struktury wszystkie wyekscerpowane formy to wikonimy przymiotnikowe.

Kruszyniec:

Do 1972 roku Kruszyniec był oddzielnym sołectwem, od tego czasu wchodzi on w skład sołectwa Kruszyn [25: 27]. W Kruszyńcu znajdują się dwie zabytkowe zagrody wybudowane na początku XX wieku [25: 26].

Wśród nazw ulic Kruszyńca wyróżnić można:

a) wikonim pochodzący od nazwy własnej:

utworzony od nazwy rzeki: *Notecka;*

b) wikonimy odapelatywne:

nazwy kulturowe: *Młyńska, Wiatrakowa;*

nazwy przyrodnicze: *Łąkowa, Źródłana.*

Jedyny w Kruszyńcu wikonim utworzony od hydronimu *Noteć* jest – zapewne – motywowany bliskością Kanału Nakielskiego oraz samej Noteci. Nazwa *Łąkowa* jest motywowana realnie – nad Kanalem Bydgoskim, nad który prowadzi ulica, rozciągają się bowiem łąki. W lakonicznym uzasadnieniu do uchwały Rady Gminy Sicienko z 29 listopada 2017 roku o nadaniu nazw czterem ulicom (*Łąkowa, Notecka, Wiatrakowa, Młyńska*) podano jedynie, że proponowane nazwy zostały zaopiniowane przez Zebranie Wiejskie, które odbyło się w Kruszyńcu we wrześniu 2017 r.

Z punktu widzenia struktury wszystkie wyekscerpowane formy to wikonimy przymiotnikowe.

Mochle:

Mochle jest wsią położoną we wschodniej części gminy Sicienko, oddaloną o około 8 km na północny zachód od Bydgoszczy [25: 35]. Pierwsza wzmianka o Mochlu pochodzi z 1237 roku. W 1303 roku, gdy wieś pozostawała w posiadaniu Jana i Floriana Wilkowiców, roszczenia do niej zgłaszał zakon cystersów. Spór zakończył się ugodą, zgodnie z którą właściciele zrzekli się praw do wsi Lipie, a cysterski w zamian wypłacili im 30 grzywien i zrezygnowali z praw do Mochla [25: 36]. W okresie międzywojennym ludność Mochla stanowili Polacy i Niemcy (ok. 40%). Obecnie we wsi znajdują się pozostałości po dwóch cmentarzach ewangelickich [25: 37].

Nazwy ulic w Mochlu wprowadzono w 2022 roku. Można wydzielić następujące grupy wikonimów:

a) wikonimy pochodzące od nazw własnych:

utworzone od nazw miejscowości: *Droga Dąbrowiecka, Morzowiecka, Wteleńska;*

pochodzące od imion i nazwisk patronów: *Dr. Antoniego Alkiewicza, Czarliskich;*

b) wikonimy odapelatywne:

nazwy topograficzne wskazujące naturalne i urbanistyczne obiekty terenu i przestrzeni: *W Dolinie, Przy Sadzie, Stara Kuźnia, Stary Młyn*;

nazwy przyrodnicze:

utworzone od nazw roślin:

Aleja Kasztanowa, Głogowa,

utworzone od nazw metali i

kamieni szlachetnych: *Agatowa, Bursztynowa, Diamentowa*,

Kryształowa, Nefrytowa, Opalowa, Perłowa, Platynowa, Rubinowa, Szafirowa,

Szmaragdowa, Turkusowa, Złota;

nazwy metaforyczne: *Brzozowa*

Przystań, Cicha Przystań, Zakątek Leśny, Złote Łany, Żyzna;

nazwy od nazwań ludzi: *Patriotów z Mochla*.

Pod uchwałą Rady Gminy Sicienko z 29 czerwca 2022 r. znajduje się szczegółowe uzasadnienie nadania nazw [21]. Mieszkańcom Mochla zależało, aby patronami ulic były osoby zasłużone dla lokalnej społeczności, stąd ulice *Dr. Antoniego Alkiewicza* i *Czarlińskich*. Dr Antoni Alkiewicz, szlachcic, był lekarzem [25: 37]. Na miejsce zamieszkania wybrał wieś Mochle, gdzie się osiedlił wraz z żoną. Ich dom mieścił się na ulicy prowadzącej do wsi Osówek. Antoni Alkiewicz był osobą cenioną w gronie lekarskim, społecznym i lokalnym. Zapisał się w pamięci mieszkańców Mochla jako wspaniały człowiek, sąsiad i lekarz, który nigdy nie odmawiał pomocy. Jeżeli chodzi o drugą nazwę, to w 2021 roku do Urzędu Gminy w Sicieniu wpłynęło pismo o nadanie nazwy ulicy *Czarlińskich*, prowadzącej do zespołu dworsko-parkowego w Mochlu. Był on był własnością pochodzących ze znanego rodu szlacheckiego siostr Leonardy i Jadwigi Schedlin-Czarlińskich. Członkowie rodu byli aktywnymi działaczami społecznymi i politycznymi, wnosili duży wkład w umacnianie polskości. Dzięki siostron dworek w Mochlu stał się lokalnym centrum polskiej kultury.

Na upamiętnienie zasłużyli również pomordowani przez niemieckich

najeźdźców w pierwszych dniach II wojny światowej mieszkańcy Mochla, stąd nazwa *Patriotów z Mochla*. Po wkroczeniu wojsk niemieckich na teren gminy Sicienko działający tu Selbstschutz 16 października 1939 r. aresztował m.in. czterech mieszkańców Mochla: pracownika Zarządu Gminy Mariana Kiełpińskiego, a także Bolesława Bazana, Józefa Stranca i Józefa Urbanowskiego. „Wyprowadzono ich do lasu w Osówcu i tam rozstrzelano” [25: 37]. Ich tragiczny los podzielił też rolnik z Mochla Franciszek Floriańczyk. Na miejscu ich śmierci postawiono płytę upamiętniającą to wydarzenie. Wniosek w sprawie nadania nazwy ulicy złożył wnuk jednej z ofiar.

Zarówno nazwy odapelatywne, jak i te utworzone od onimów, nawiązują – jak czytamy w uchwale – do przestrzennego ukształtowania terenu, związanego z przebiegiem poszczególnych ulic, np. *Aleja Kasztanowa, Morzewiecka, Wteleńska, Droga Dąbrowiecka* (trzy ostatnie to przykłady nazw kierunkowych), jak również do charakterystycznych historycznych obiektów użytkowych np. *Stara Kuźnia* czy *Stary Młyn*. Inną kategorię stanowią nazwy ulic od metali i kamieni szlachetnych, np. *Turkusowa, Rubinowa*. W uzasadnieniu można przeczytać, że są to nazwy unikatowe, niewystępujące nigdzie indziej na terenie gminy Sicienko.

Na uwagę zasługują stosunkowo rzadkie dla nazewnictwa miejskiego, jednak pojawiające się niekiedy w nazewnictwie wiejskim nazwy w formie wyrażen przyimkowych (*W Dolinie, Przy Sadzie*) oraz będące połączeniem przymiotnika z rzeczownikiem w związku zgody: *Brzozowa Przystań, Cicha Przystań, Zakątek Leśny, Złote Łany*.

Osówek:

Osówek sąsiaduje z Bydgoszczą od północnego zachodu. Wieś wraz z enklawą budynków zwanych Osową Górą tworzy sołectwo Osówek. W Osówcu odnaleziono ślady kultury pomorskiej. Przy drodze do Kruszyna znajduje się dawny cmentarz ewangelicki [25: 50]. W

miejsowości znajdują się ruiny zespołu dworskiego [13].

Pierwsze nazwy nadano ulicom Osówca w 2013 roku. Można wydzielić następujące grupy wikonimów:

a) wikonimy pochodzące od nazw własnych:

utworzone od nazw miejscowości:

Dąbrowiecka, Szosa Bydgoska;

utworzone od nazw osad: *Osada Osowa Góra;*

b) wikonimy odapelatywne:

nazwy topograficzne wskazujące naturalne i urbanistyczne obiekty terenu i przestrzeni: *Boczna, Górzysta, Nasypowa, Pałacowa, Panorama Wsi, Piaskowa, Polna, Przy Lesie, Przy Tartaku, Starowiejska;*

nazwy przyrodnicze: *Brzozowa, Chabrowa, Dębowa, Dolna Waleniowa, Fiołkowa, Jagodowa, Jałowcowa, Konwaliowa, Leszczynowa, Liliowa, Makowa, Malinowa, Ogrodowa, Poziomkowa, Różana, Sosnowa, Storczykowa, Świerkowa, Wrzosowa;*

nazwy metaforyczne: *Atolowa, Bajkowa, Cicha, Gwarna, Pogodna, Słoneczna, Spokojna, Wesola.*

W grupie wikonimów utworzonych od nazw własnych poza nazwami kierunkowymi (*Dąbrowiecka, Szosa Bydgoska*) znajduje się nazwa lokalizacyjna *Osada Osowa Góra*. Jest to część wsi Osowiec granicząca z bydgoskim osiedlem również noszącym nazwę *Osowa Góra*.

Szereg nazw wskazuje bądź na naturalne i urbanistyczne obiekty przestrzeni (są one zatem motywowane realnie, np. ulica *Przy Lesie*). Niektóre z nich można zaliczyć do nazw topograficzno-kulturowych, np. ulica *Pałacowa* znajdująca się w pobliżu zespołu pałacowo-parkowego. Nazwy przyrodnicze tworzą dzięki pokrewieństwu znaczeniowemu i przynależności terytorialnej tzw. serie nazewnicze – w dwóch różnych częściach wsi występują zgrupowania wikonimów utworzonych od nazw roślin.

Szczególna sytuacja dotyczy ulicy *Atolowej* i *Dolnej Waleniowej*. Są one

bowiem położone częściowo na terenie Osówca, częściowo zaś na terenie Bydgoszczy. W 2005 i 2006 roku wynikł spór pomiędzy Bydgoszczą a gminą Sicienko. Rada Miasta Bydgoszczy uruchomiła wówczas procedurę zmian granic miasta. Chodziło m.in. o powiększenie terytorium Bydgoszczy o zurbanizowane odcinki ulicy *Atolowej* i *Dolnej Waleniowej*, które administracyjnie należą do gminy Sicienko. Trwająca ponad rok tzw. „wojna o granice” zakończyła się korzystnie dla gminy Sicienko, która nie straciła swoich obszarów na rzecz Bydgoszczy [25: 51-53].

Jeżeli chodzi o strukturę nazw, to w Osówcu występują – oprócz najczęstszych nazw w formie przymiotnikowej – m.in. onimy w formie wyrażenia przyimkowego (*Przy Lesie, Przy Tartaku*) czy będące połączeniem dwóch rzeczowników w związku rządu: *Panorama Wsi*.

Pawłówek:

Pawłówek od zachodu sąsiaduje z miastem Bydgoszcz. Około 1793 roku należał do rodów Bzowskich, Kruszewskich i Sadowskich [25: 56].

W Pawłówniku można wyróżnić następujące grupy wikonimów:

a) wikonim pochodzący od nazwy własnej:

utworzony od nazwy miejscowości:

Bydgoska;

b) wikonimy odapelatywne:

nazwy topograficzne wskazujące naturalne i urbanistyczne obiekty terenu i przestrzeni: *Leśna, Mała Góra, Nad Torem, Pagórek, Przy Karczmie;*

nazwy przyrodnicze: *Akacjowa, Brzozowa, Bukowa, Dębowa, Jarzębinowa, Jaśminowa, Kasztanowa, Modrzewiowa, Oliwkowa, Orzechowa, Sadowa, Świerkowa, Wrzosowa;*

nazwy metaforyczne: *Przyjazna, Rodzinna, Spokojna, Wspólna, Zacisze.*

Na wikonimie Pawłówka składają się w zasadzie (poza jednym onimem) nazwy odapelatywne – przyrodnicze (utworzone od określeń roślin, ulice te zgrupowane są w jednej części wsi) oraz

metaforyczne. Nazwy topograficzne mają motywację realnoznaczeniową, wskazują na ukształtowanie terenu (np. *Mała Góra*) lub bliskość obiektów (np. *Nad Torem*). Podobnie jak w przypadku pozostałych miejscowości, dominują nazwy przymiotnikowe, chociaż występują też wikonimy w formie rzeczownika w liczbie pojedynczej (*Pagórek*, *Zacisze*) oraz w formie wyrażen przyimkowych (*Nad Torem*, *Przy Karczmie*).

Sicienko:

Sicienko jest siedzibą gminy, niegdyś zwane było Małym Sitnem [25: 69]. W skład sołectwa, poza Sicieniem, wchodzi Sitno, Kasprowo, Goncarzewy. Folwark Goncarzewy i zespół dworski w Kasprowie były własnością rodziny Goncarzewskich, następnie kupiła je hrabina Aniela Potulicka [Wach: 69]. Obecnie zachowały się jedynie pozostałości tych zespołów dworskich. W samym Sicieniu przy ulicy Bydgoskiej znajduje się budynek z ok. 1900 r., który kiedyś był pastorkówką [25: 66].

W Sicieniu można wyróżnić następujące grupy wikonimów:

a) wikonimy pochodzące od nazw własnych:

utworzone od nazw miejscowości: *Bydgoska*, *Dąbrowiecka*, *Mrotecka*, *Nakielska*, *Ślesińska*;

pochodzące od imion i nazwisk patronów: *Józefa Budy*;

b) wikonimy odapelatywne:

nazwy topograficzne wskazujące naturalne i urbanistyczne obiekty terenu i przestrzeni: *Boczna*, *Kolejowa*, *Krótką*, *Nasypowa*, *Parkowa*, *Polna*, *Przemysłowa*, *Sportowa*, *Stawowa*, *Wiatrakowa*;

nazwy przyrodnicze: *Agrestowa*, *Akacja*, *Brzozowa*, *Czereśniowa*, *Dębowa*, *Grabowa*, *Jaworowa*, *Jesionowa*, *Kasztanowa*, *Klonowa*, *Lipowa*, *Ogrodowa*, *Owocowa*, *Porzeczkowa*, *Poziomkowa*, *Wierzbowa*, *Wiklinowa*, *Wiśniowa*;

Jedyną formą utworzoną od imienia i nazwiska jest wikonim *Józefa Budy*. Upamiętnia on wójta Wójtostwa

Obwodowego w latach 1929-1931 [25: 69]. Jest to też jedyna nazwa w formie zestawienia dwóch rzeczowników dopełniaczu. Pozostałe wikonimy mają postać przymiotnikową. Są to mające motywację realnoznaczeniową nazwy utworzone od ojkonimów (o charakterze kierunkowym) i nazwy topograficzne. W formie przymiotnika występują też nazwy przyrodnicze, które tworzą roślinne serie nazewnicze.

Szczutki:

Szczutki to wieś położona na wschód od drogi łączącej Bydgoszcz z Mroczą. Do około 1288 roku Szczutki były wsią rycerską. Później kasztelan serocki Nasław wraz z braćmi przekazali opustoszałe Szczutki klasztorowi byszewskiemu „w zamian za dział, jakie klasztor posiadał na Gęsinie Kujawskim” [25: 80]. Wieś uzyskała wiele immunitetów, została zwolniona z większości obowiązków, jakie musieli spełniać wobec króla mieszkańcy innych wsi [25: 80].

Nazwy ulic w Szczutkach nadano w 2022 roku. Można wyróżnić następujące grupy wikonimów:

a) wikonim pochodzący od nazwy własnej:

utworzony od nazwy osady: *Kolonijna*;

utworzony od nazwy szlaku turystycznego: *Pól Malowanych*;

b) wikonimy odapelatywne:

nazwy topograficzne wskazujące naturalne i urbanistyczne obiekty terenu i przestrzeni: *Długa*, *Do Stawu*, *Łowiskowa*, *Pod Lasem*, *Wśród Lasów*;

nazwa przyrodnicza: *Akacja*;

nazwy metaforyczne: *Beztroska*, *Ciepła*, *Jesienna*, *Letnia*, *Malownicza*, *Nastrojowa*, *Promienna*, *Radosna*, *Sielska*, *Wiosenna*, *Zaciszna*, *Zimowa*.

W Szczutkach są tylko dwie nazwy utworzone od onimów. Nazwa *Kolonijna* ma charakter kierunkowy, prowadzi bowiem do Kolonii Szczutki. Z kolei nazwa *Pól Malowanych* stanowi nawiązanie nie tylko do inwokacji otwierającej *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza (byłaby to wówczas nazwa

odapelatywna, metaforyczna), lecz przede wszystkim do prowadzącego przez gminę Sicienko szlaku turystycznego Pól Malowanych [15: 47]. Motywację realnoznaczeniową mają onimy topograficzne. Dominują nazwy metaforyczne, w formie przymiotnikowej. Spośród nazw w formie wyrażenia przymkowego na uwagę zasługuje wikonim *Wśród Lasów*. To jedyna nazwa w całej gminie utworzona za pomocą przyminka *wśród*.

Zielonczyn:

Zielonczyn jest położony na południe od siedziby gminy, tuż przy trójce kolejowej Bydgoszcz – Piła. We wsi funkcjonuje stacja kolejowa – PKP Zielonczyn [25: 112].

Można wyróżnić następujące grupy wikonimów:

a) wikonimy pochodzące od nazw własnych:

utworzone od nazw miejscowości:

Bydgoska;

pochodzące od imion: *Marii*;

b) wikonimy odapelatywne:

nazwy topograficzne wskazujące naturalne i urbanistyczne obiekty terenu i przestrzeni: *Dworcowa, Krótka, Polna, Sportowa, Stroma, Wąska*;

nazwy przyrodnicze: *Klonowa, Łąkowa, Morenowa, Piaskowa, Świerkowa*;

nazwy metaforyczne: *Gościnną, Rodzinna, Spacerowa, Zielona*.

Spośród wszystkich nazw ulic Zielonczyna wyróżnia się ulica *Marii*. Nazwa ta została nadana w 2020 r. Jak wynika z uchwały Rady Gminy Sicienko, „po długiej korespondencji z wnioskodawcą i po uzyskaniu poparcia mieszkańców Zielonczyna, Rada Gminy przychyliła się do wniosku o upamiętnienie osoby prywatnej i nadanie drodze nazwy ul. *Marii*” [20]. Jest to też jedyna nazwa w formie rzeczownika w dopełniaczu. Pozostałe wikonimy to nazwy przymiotnikowe. Nazwy topograficzne, nazwa utworzona nad ojkonimem i – częściowo – nazwy przyrodnicze i metaforyczne są

wikonimami z motywacją realnoznaczeniową.

Wnioski i perspektywy badawcze

W niniejszym artykule przeprowadzono analizę 222 wikonimów z dziewięciu miejscowości gminy Sicienko. Najwięcej nazw ulic występuje w Osówcu (40), Sicienku (34), Kruszynie (31) i Mochlu (30), nieco mniej jest ich w Pawłótku (24), Dąbrowce Nowej (21), Szczutkach (20), Zielonczynie (17) i Kruszyńcu (5). Tendencje nazewnicze we wszystkich wymienionych miejscowościach są podobne. Większość stanowią wikonimy odapelatywne (w Dąbrowce Nowej jest ich 90,4%, w Kruszynie – 93,5%, w Kruszyńcu – 80%, w Mochlu – 83,3%, w Osówcu – 92,5%, w Pawłótku – 95,8%, w Sicienku – 82,3%, w Szczutkach – 90%, w Zielonczynie – 88,2%). Jeżeli chodzi o najczęstsze typy nazw odapelatywnych, to nazwy przyrodnicze przeważają w Kruszynie (gdzie stanowią 62% wszystkich nazw utworzonych od apelatywów), Mochlu (60%), Osówcu (51,3%), Pawłótku (56,5%) i Sicienku (64,2%). W Dąbrowce Nowej najbardziej produktywnym typem wikonimów odapelatywnych są nazwy kulturowe (84,2%), w Szczutkach – metaforyczne (66,6%), w Zielonczynie – topograficzne (40%). Nazwy upamiętniające ważne dla miejscowości osoby są – w przeciwieństwie do nazewnictwa miejskiego – jednostkowe. Występują one w Mochlu i Sicienku. W pewien sposób do historii wsi nawiązują nazwy ulic Dąbrowki Nowej.

Pod względem budowy formalno-językowej zdecydowanie dominują nazwy w formie przymiotnika. Jest to tendencja charakterystyczna dla nazewnictwa wiejskiego. Pozostałe typy strukturalne są nieliczne.

Jak wiadomo, nazwy własne odzwierciedlają sposoby postrzegania świata przez społeczeństwo, a zmiany zachodzące w ich obrębie są rezultatem interpretowania i wartościowania wizji świata, która manifestuje się w języku. Jak słusznie twierdzi Ewa Jędrzejko, „w języku bowiem zostaje utrwalone tylko

to, co dana społeczność chce w nim umieścić – znika zaś to, co z różnych powodów jest/staje się nieprzydatne” [7: 7]. Dotyczy to również nazewnictwa

wiejskiego, gdyż instytucje przy nadawaniu nazw liczą się obecnie z opinią społeczną, propozycje nazw ulic są konsultowane z mieszkańcami.

WYKAZ WYKORZYSTANYCH ŹRÓDEŁ I LITERATURY

1. Duszyński H. Hodonimia gminy Białe Błota w powiecie bydgoskim. *Nazwy własne a społeczeństwo*. Tom II. R. Łobodzińska (red.). Łask: Oficyna Wydawnicza Leksem, 2010. S. 397–411.
2. Duszyński-Karabas H. Nazwy ulic Sadek w powiecie nakielskim. *Conversatoria Linguistica*. 2013. Nr 7. S. 43–52.
3. Duszyński-Karabas H. Nazwy ulic wsi gminy Nakło nad Notecią. *Nazwy terenowe i miejscowe w przestrzeni fizycznej*. A. Gałkowski, R. Gliwa (red.). Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2016. S. 309–317.
4. Galasińska A. (AG). Sicienko [hasło]. *Nazwy miejscowe Polski. Historia – Pochodzenie – Zmiany*. K. Rymut, B. Czopek-Kopciuch, U. Bijak (red.). Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN, 2016. Tom XIII Sa–Si. S. 120.
5. Handke K. Nazewnictwo miejskie. *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*. E. Rzetelska-Feleszko (red.). Kraków: Wydawnictwo Instytutu Języka Polskiego PAN, 2005. S. 283–307.
6. Handke K. Słownik nazewnictwa miejskiego Warszawy. Warszawa: Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy, 1998. 429 s.
7. Jędrzejko E. Systemy onimiczne różnych języków a językowe obrazy świata: w stronę porównawczej onomastyki kulturowej. *Onomastica*. 2000. Tom XLV. S. 5–25.
8. Maciąga D. Ad famam Regni. Prawna ochrona przyrody w Królestwie Polskim od średniowiecza po wiek XVIII. *Dzikie Życie*. 2012/2013. Nr 12-1/222-223. URL: <https://dzikiezycie.pl/archiwum/2012/stycz-2013/ad-famam-regni-prawna-ochrona-przyrody-w-krolestwie-polskim-od-sredniowiecza-po-wiek-xviii> (data dostępu: 17.09.2023).
9. Marysieńka Sobieska Maria Kazimiera (1641-1716). URL: <https://ciekawostkihistoryczne.pl/leksykon/marysienka-sobieska-1641-1716/> (data dostępu: 17.09.2023).
10. Nakło nad Notecią – System Informacji Przestrzennej. URL: <https://naklo.e-mapa.net/> (data dostępu: 05.09.2023).
11. Oronowicz-Kida E. Oficjalne nazwy wiejskich ulic w województwie podkarpackim. Studium językowo-kulturowe. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2014. 427 s.
12. Osiedle Wichrowe Wzgórze. *Poznańska wiki. Wszystko o Poznaniu*. URL: https://poznan.fandom.com/wiki/Osiedle_Wichrowe_Wzg%C3%B3rze (data dostępu: 19.09.2023).
13. Osówiec. *Polskie zabytki. Katalog zamków, pałaców i dworów w Polsce*. URL: <https://www.polskiezabytki.pl/m/obiekt/1214/Osowiec/> (data dostępu: 18.09.2023).
14. Podstawowe informacje o gminie. URL: <https://www.sicienko.pl/strona-290-podstawowe-informacje-o-gminie.html> (data dostępu: 20.09.2023).
15. Przewodnik rowerowy po powiecie bydgoskim. Oprac. M. Wasilewski. Bydgoszcz: Starostwo Powiatowe w Bydgoszczy, 2015. 106 s.
16. Sicienko – System Informacji Przestrzennej. URL: <https://sicienko.e-mapa.net/> (data dostępu: 18.09.2023).
17. Uchwała nr XVI/142/2016 Rady Gminy Sicienko z dnia 29 czerwca 2016 r. w sprawie nadania nazw ulicom w miejscowości Dąbrówka Nowa.

18. Uchwała nr XXI/249/13 Rady Gminy Sicienko z dnia 27 listopada 2013 roku w sprawie nadania nazw ulicom w miejscowości Osówiec.
19. Uchwała nr XXX/283/17 Rady Gminy Sicienko z dnia 29 listopada 2017 roku w sprawie nadania nazw ulicom w miejscowości Kruszyniec.
20. Uchwała nr XXI/179/20 Rady Gminy Sicienko z dnia 28 października 2020 roku w sprawie nadania nazwy ulicy w miejscowości Zielonczyn.
21. Uchwała nr XXXIX/343/22 Rady Gminy Sicienko z dnia 29 czerwca 2022 roku w sprawie nadania nazw ulicom w miejscowości Mochle.
22. Uchwała nr XLI/353/22 Rady Gminy Sicienko z dnia 29 września 2022 roku w sprawie nadania nazwy ulicy w miejscowości Mochle.
23. Uchwała nr XLI/354/22 Rady Gminy Sicienko z dnia 29 września 2022 roku w sprawie nadania nazwy ulicy w miejscowości Osówiec.
24. Uchwała nr XLI/355/22 Rady Gminy Sicienko z dnia 29 września 2022 roku w sprawie nadania nazw ulicom w miejscowości Szczutki.
25. Wach J., Kluska K., Kluska M. Gmina Sicienko. Miejsca i ludzie. Sicienko: Urząd Gminy w Sicienku, 2006. 152 s.
26. Wichrowe Wzgórze. Spółdzielnia Mieszkaniowa. URL: <http://wichrowe.pl/> (data dostępu: 15.09.2023).
27. Wójcik U. Nazewnictwo wiejskich ulic – własna tradycja czy powielanie nazewnictwa miejskiego. *W komunikacyjnej przestrzeni nazw własnych i pospolitych*. I. Łuc, M. Poglódek (red.). Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2012. S. 389–394.
28. Wykaz nazw ulic na terenie gminy Sicienko z 17.09.2021. Urząd Gminy w Sicienku.
29. Дорофеенко М. Виконимия белорусско-польского приграничья: номинативный аспект. *Яęzyкі рускіе в развоју гісторычным і в кантактах з польсчызнай*. L. Citko (red.). Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, 2018. S. 85–98.
30. Дорофеенко М. Пути репрезентации кодов культуры в виконимии белорусско-польского приграничья. *Studia Wschodniosłowiańskie*. 2014. Tom 14. S. 179–188.
31. Мезенко А. Виконимика как раздел топонимики: состояние, перспективы. *Nowe nazwy własne – nowe tendencje badawcze*. A. Cieślíkowa, B. Czopek-Kopciuch, K. Skowronek (red.). Kraków: Wydawnictwo PANDIT, 2007. S. 379–390.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Duszyński, H. (2010). Hodonimia gminy Białe Błota w powiecie bydgoskim [Hodonymy of the district of Białe Błota in Bydgoszcz County]. *Nazwy własne a społeczeństwo*. Vol. II. R. Łobodzińska (ed.). Łask: Oficyna Wydawnicza Leksem. P. 397–411. [in Polish].
2. Duszyński-Karabas, H. (2013). Nazwy ulic Sadek w powiecie nakielskim [The street names of Sadki in Nakło County]. *Conversatoria Linguistica*. No. 7. P. 43–52. [in Polish].
3. Duszyński-Karabas, H. (2016). Nazwy ulic wsi gminy Nakło nad Notecią [The street names of the villages in the district of Nakło nad Notecią]. *Nazwy terenowe i miejscowe w przestrzeni fizycznej*. A. Gałkowski, R. Gliwa (ed.). Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. P. 309–317. [in Polish].
4. Gałasińska, A. (AG). (2016). Sicienko (hasło) [Sicienko (dictionary entry)]. *Nazwy miejscowe Polski. Historia – Pochodzenie – Zmiany*. K. Rymut, B. Czopek-Kopciuch, U. Bijak (ed.). Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN. Vol. XIII Sa–Si. P. 120. [in Polish].

5. Handke, K. (2005). Nazewnictwo miejskie [Urban names]. *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*. E. Rzetelska-Feleszko (ed.). Kraków: Wydawnictwo Instytutu Języka Polskiego PAN. P. 283–307. [in Polish].
6. Handke, K. (1998). Słownik nazewnictwa miejskiego Warszawy [Dictionary of Warsaw urban names]. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy. 429 p. [in Polish].
7. Jędrzejko, E. (2000). Systemy onimiczne różnych języków a językowe obrazy świata: w stronę porównawczej onomastyki kulturowej [Onimic systems of different languages and linguistic images of the world: towards a comparative cultural onomastics]. *Onomastica*. Vol. XLV. P. 5–25. [in Polish].
8. Maciąga, D. (2012/2013). Ad famam Regni. Prawna ochrona przyrody w Królestwie Polskim od średniowiecza po wiek XVIII [Ad famam Regni. Legal protection of nature in the Kingdom of Poland from the Middle Ages to the 18th century.] *Dziki Życie*. No. 12-1/222-223. URL: <https://dzikiezycie.pl/archiwum/2012/stycz-2013/ad-famam-regni-prawna-ochrona-przyrody-w-krolestwie-polskim-od-sredniowiecza-po-wiek-xviii> (reference date: 17.09.2023) [in Polish].
9. Marysieńka Sobieska Maria Kazimiera (1641–1716) [Marysieńka Sobieska Maria Kazimiera (1641–1716)]. URL: <https://ciekawostkihistoryczne.pl/leksykon/marysienka-sobieska-1641-1716/> (reference date: 17.09.2023) [in Polish].
10. Nakło nad Notecią – System Informacji Przestrzennej [Nakło nad Notecią – Spatial Information System]. URL: <https://naklo.e-mapa.net/> (reference date: 05.09.2023). [in Polish].
11. Oronowicz-Kida E. (2014). Oficjalne nazwy wiejskich ulic w województwie podkarpackim. Studium językowo-kulturowe [Official names of rural streets in Subcarpathian Voivodhsip. A linguistic and cultural study]. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego. 427 p.
12. Osiedle Wichrowe Wzgórze [Wichrowe Wzgórze Estate]. *Poznańska wiki. Wszystko o Poznaniu*. URL: https://poznan.fandom.com/wiki/Osiedle_Wichrowe_Wzg%C3%B3rze (reference date: 19.09.2023). [in Polish].
13. Osówiec. *Polskie zabytki. Katalog zamków, pałaców i dworów w Polsce*. URL: <https://www.polskiezabytki.pl/m/obiekt/1214/Osowiec/> (reference date: 18.09.2023) [in Polish].
14. Podstawowe informacje o gminie [Basic information about the district]. URL: https://www.sicienko.pl/strona-290-podstawowe_informacje_o_gminie.html (data dostępu: 20.09.2023). [in Polish].
15. Przewodnik rowerowy po powiecie bydgoskim (2015). [Bicycle guide for the Bydgoski County]. Prepared by M. Wasilewski. Bydgoszcz: Starostwo Powiatowe w Bydgoszczy. 106 p. [in Polish].
16. Sicienko – System Informacji Przestrzennej [Sicienko – Spatial Information System]. URL: <https://sicienko.e-mapa.net/> (reference date: 18.09.2023) [in Polish].
17. Uchwała nr XVI/142/2016 Rady Gminy Sicienko z dnia 29 czerwca 2016 r. w sprawie nadania nazw ulicom w miejscowości Dąbrówka Nowa [Resolution No XVI/142/2016 of the Sicienko District Council of 29 June 2016 on Naming streets in Dąbrówka Nowa]. [in Polish].
18. Uchwała nr XXI/249/13 Rady Gminy Sicienko z dnia 27 listopada 2013 roku w sprawie nadania nazw ulicom w miejscowości Osówiec [Resolution No XXI/249/13 of the Sicienko District Council of 27 November 2016 on naming streets in Osówiec]. [in Polish].

19. Uchwała nr XXX/283/17 Rady Gminy Sicienko z dnia 29 listopada 2017 roku w sprawie nadania nazw ulicom w miejscowości Kruszyniec [Resolution No XXX/283/17 of the Sicienko District Council of 29 November 2017 on naming streets in Kruszyniec] [in Polish].
20. Uchwała nr XXI/179/20 Rady Gminy Sicienko z dnia 28 października 2020 roku w sprawie nadania nazwy ulicy w miejscowości Zielonczyn [Resolution No XXI/179/20 of the Sicienko District Council of 28 October 2020 on naming a street in Zielonczyn]. [in Polish].
21. Uchwała nr XXXIX/343/22 Rady Gminy Sicienko z dnia 29 czerwca 2022 roku w sprawie nadania nazw ulicom w miejscowości Mochle [Resolution No XXXIX/343/22 of the Sicienko District Council of 29 June 2022 on naming streets in Mochle]. [in Polish].
22. Uchwała nr XLI/353/22 Rady Gminy Sicienko z dnia 29 września 2022 roku w sprawie nadania nazwy ulicy w miejscowości Mochle [Resolution No XLI/353/22 of the Sicienko District Council of 29 September 2022 on naming a street in Mochle]. [in Polish].
23. Uchwała nr XLI/354/22 Rady Gminy Sicienko z dnia 29 września 2022 roku w sprawie nadania nazwy ulicy w miejscowości Osówek [Resolution No XLI/355/22 of the Sicienko District Council of 29 September 2022 on naming a street in Osówek]. [in Polish].
24. Uchwała nr XLI/355/22 Rady Gminy Sicienko z dnia 29 września 2022 roku w sprawie nadania nazw ulicom w miejscowości Szczutki [Resolution No XLI/355/22 of the Sicienko District Council of 29 September 2022 on naming streets in Szczutki] [in Polish].
25. Wach J., Kluska K., Kluska M. (2006). Gmina Sicienko. Miejsca i ludzie [Sicienko District. Places and People]. Sicienko: Urząd Gminy w Sienku. 152 p. [in Polish].
26. Wichrowe Wzgórze. Spółdzielnia Mieszkaniowa [Wichrowe Wzgórze. A housing cooperative]. URL: <http://wichrowe.pl/> (reference date: 15.09.2023) [in Polish].
27. Wójcik, U. (2012). Nazewnictwo wiejskich ulic – własna tradycja czy powielanie nazewnictwa miejskiego [Names of rural streets – an own tradition or copying of urban names]. W *komunikacyjnej przestrzeni nazw własnych i pospolitych*. I. Łuc, M. Poglódek (ed.). Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego. P. 389–394 [in Polish].
28. Wykaz nazw ulic na terenie gminy Sicienko z 17.09.2021 [A list of street names in the district of Sicienko from 17.09.2021]. Urząd Gminy w Sienku [in Polish].
29. Dorofeyenko, M. (2018). Vikonimiya belorussko-pol'skogo prigranich'ya: nominativnyy aspekt [Viconymy of the Belarusian-Polish border zone: nominative aspect]. *Języki ruskie w rozwoju historycznym i w kontaktach z polszczyzną*. L. Citko (ed.). Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku. P. 85–98. [in Russian].
30. Dorofeyenko, M. (2014). Puti reprezentatsii kodov kul'tury v vikonimii belorussko-pol'skogo prigranich'ya [The ways of representation of codes of culture in viconymy of the belarusian-polish border zone]. *Studia Wschodniosłowiańskie*. Vol. 14. P. 179–188. [in Russian].
31. Mezenko, A. (2007). Vikonimika kak razdel toponimiki: sostoyaniye, perspektivy [Viconimics as a branch of toponymy: status, perspectives]. *Nowe nazwy własne – nowe tendencje badawcze*. A. Cieślukowa, B. Czopek-Kopciuch, K. Skowronek (ed.). Kraków: Wydawnictwo PANDIT. P. 379–390. [in Russian].

Стаття надійшла до редколегії: 12.07.2023
Схвалено до друку: 29.09.2023